

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Krizový plán školy se uplatňuje při **řešení krizových situací ve škole**. Jeho základem je Metodické doporučení ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy při podezření či výskytu šikany, návykových látek mezi žáky, krádeži, opuštění školy či třídy, vandalismu a úrazu.

Krizovou situací rozumíme situaci, která vyžaduje přerušování vyučování v dané třídě a oddělení jednoho či více žáků od zbytku třídy. S krizovým plánem jsou seznámeni všichni pracovníci školy, je k dispozici u ředitele školy, ve sborovně a na webových stránkách školy. Krizový plán obsahuje krizové situace a postupy v krizové situaci s následnou intervencí.

Krizový tým:

- výchovný poradce a zástupce ředitele školy: Mgr. Monika Křížová
- metodik prevence: Mgr. Michaela Církvová
- ředitelka školy: PaedDr. Ilona Hojná
- školní psychologka: Mgr. Martina Jelínková
- speciální pedagog: Mgr. Ondřej Jeřábek

Prevence rizikových jevů je ve škole zajišťována celoročně podle Preventivního programu školy. V prevenci rizikového chování žáků se zaměřujeme na předcházení vzniku a rozvoje rizikových jevů, které by mohly směřovat ke spáchání přestupků, nebo dokonce trestných činů. Zjistí-li škola výskyt rizikového chování žáků, řeší jej podle dále uvedených postupů.

Jednotný postup v případě řešení krizových situací ve škole

I. Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky

Podle ustanovení školního řádu je žákům v areálu školy a během akcí organizovaných školou zakázáno užívání jakýchkoliv tabákových výrobků. Zakázáno je také tabákové výrobky do školy a na školní akce nosit. V prostorách školy, v době vyučování i na všech akcích školou pořádaných platí zákaz kouření.

1. Při přistižení žáka je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci.
2. Tabákový výrobek je nutné žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Třídní učitel nebo jiný pedagogický pracovník sepiše o události stručný zápis (datum, místo, čas, jméno + podpis žáka), v případě, že žák odmítne, uvede tuto skutečnost do zápisu. Záznam založí školní metodik prevence (dále jen MP) do své agendy. Vyrozumí vedení školy.
4. Třídní učitel informuje o porušení zákazu užívání tabákových výrobků zákonného zástupce nezletilého žáka.
5. Při opakování vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD).
6. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.

II. Alkohol

Podle ustanovení školního řádu je žákům v areálu školy a při akcích organizovaných školou zakázáno požívat alkoholické nápoje. Zakázáno je také alkohol do školy a na školní akce nosit.

Konzumace alkoholu žákem ve škole

1. Je-li žák ve škole nebo na školní akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je nutné žákovi odebrat (pokud možno za přítomnosti svědka – zaměstnance školy) a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnost momentálního stavu žáka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí (Bezprostřední ohrožení na zdraví a životě).
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a zavolá lékařskou službu první pomoci (tel 155).
5. Jestliže nehrozí akutní nebezpečí ohrožení zdraví a života žáka, sepiše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka, který bude založen v agendě školního metodika prevence, a informuje vedení školy.
6. Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka neprodleně vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.

7. Třídní učitel, který je o věci informován vedením školy, ohlásí skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole, zákonnému zástupci žáka.

8. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování žáka, nebo pokud se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte (§ 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).

9. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.

10. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonného zástupce, poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace.

Nález alkoholu ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d) Zpracují stručný záznam o události.

2. V případě, kdy pracovníci školy zadrželi u některého žáka alkohol, postupují takto:

- a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u něhož byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy, nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- d) O nález pracovník školy vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i OSPOD.
- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, jenž se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

III. Omamné a psychotropní látky

V prostorách školy, v době vyučování i na všech akcích školou pořádaných je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek. Je zakázáno i navádění k užívání těchto látek a vstup do školy pod vlivem OPL.

Distribuce OPL je považována za protiprávní jednání, může být kvalifikována jako trestný čin, množství látky není rozhodující. Přechovávání OPL je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin. Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

Užívání OPL ve škole

1. Je-li žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy, v době vyučování nebo při akci pořádané školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku žák pracovník školy odebere za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistí tak, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnost momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, posoudí pedagogický pracovník, jestli žák neohroží nějaké nebezpečí (bezprostřední ohrožení zdraví a života).
4. V případě, že je žák pod vlivem OPL ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, přivolá lékařskou službu první pomoci (tel. 155) a Policii ČR.
5. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
6. O události pracovník sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na OPL, případně další vyšetření a s jakým výsledkem. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
7. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc.
9. Škola oznámí skutečnost, že nezletilý žák konzumoval OPL ve škole, jeho zákonnému zástupci. Zákonný zástupce má právo se k této skutečnosti a k postupu školy písemně vyjádřit.
10. Škola splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště žáka.
11. Škola žákovi uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.
12. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Distribuce OPL ve škole

1. Má-li pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, informuje o této skutečnosti vedení školy. Škola je povinna o této skutečnosti vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR (jedná se o podezření ze spáchání trestného činu).
2. Jestliže se distribuce OPL dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce této osoby a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
3. Pokud v rámci podezření na distribuci OPL zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

1. V případě, kdy zaměstnanec školy nalezne v prostorách školy látku, kterou považuje za OPL, postupuje takto:

- a) Látku nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy a zpracuje písemný záznam o události.
- c) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- d) V případě časové překážky na straně Policie ČR je třeba látku za přítomnosti dalšího zaměstnance školy s použitím ochranných rukavic vložit do obálky, na kterou se napíše datum, čas a místo nález. Obálku je nutné přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem zaměstnance a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku bude následně předána Policii ČR...

2. V případě, kdy zaměstnanec školy zadrží u některého žáka látku, kterou považuje za OPL, postupuje takto:

- a) Zabavenou látku nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) O nález sepíše stručný záznam, který bude obsahovat datum, místo a čas nález, jméno a vyjádření žáka, u něhož byla látka nalezena. Zápis podepíše zaměstnanec i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který jej odevzdal). V případě, že žák odmítne zápis podepsat, uvede zaměstnanec tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy, nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- d) O nález škola vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky, a informuje zákonného zástupce žáka.
- e) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, zaměstnanec školy předá zajištěnou látku přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Další postup nutný k identifikaci látky potom zajistí Policie ČR.

3. V případě, kdy zaměstnanci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má u sebe OPL, postupují takto:

- a) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- b) Do příjezdu Policie ČR zajistí dohled nad žákem a jeho izolaci od ostatních žáků. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

IV. Šikana

Šikanování v ZŠ je jakékoliv dlouhodobé chování jedince nebo skupiny, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků nebo pedagogických pracovníků. Spočívá v cílených a opakovaných útocích. Zahrnuje jak fyzické nebo psychické útoky, tak i slovní útoky realizované přímo nebo prostřednictvím elektronické komunikace (kyberšikana), poškozování věcí, nápadné přehlížení, ignorování. Nikdo nemá právo druhému žádným způsobem ublížovat. Všem

osobám je v prostorách školy zakázáno chovat se výše zmíněným způsobem. Všechny projevy šikanování jsou považovány za hrubé porušení školního řádu. Každý má právo požádat o pomoc, všichni pracovníci školy jsou povinni tomu věnovat náležitou pozornost.

1. Okamžitá ochrana oběti: Umístění žáka do chráněného prostředí s dohledem dospělé osoby. Kontaktování rodičů, aby si dítě vyzvedli a domluvili se na dalším postupu.

2. Stanovení strategie: Situaci řeší krizový tým ve složení - ředitel školy, třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, popř. externí odborník – psycholog.

3. Rozhovor se žáky v pořadí: oběť, svědci, agresori. Výpovědi jsou zaznamenávány dostatečně přesně. Dle situace je možno agresory oddělit od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky. Je třeba zjistit:

a) Kdo je oběť?

b) Kdo je agresor?

c) Kdy a kde k šikaně dochází?

d) Jakou formou?

e) Jak dlouho a jak často trvá?

f) Proč X ubližoval?

g) Jaký trest (opatření) navrhuješ?

h) Proč?

i) Jak lze násilí v budoucnu zabránit?

4. Oznámení: Ředitel informuje vždy OSPOD a PPP, případně policii či další orgány.

5. Informace učitelскому sboru a jeho účast: Ředitel školy svolá poradou, seznámí učitele s okolnostmi vzniku a vyšetřování případu. Za krizový tým přednese návrh výchovných opatření a způsobu práce s klimatem třídy.

6. Individuální schůzky s rodiči aktérů případu (agresorů, oběti): Je vhodné jednat s rodiči obětí a agresorů odděleně, rodiče agresorů zvát po jednom páru. Jednání je přítomen ředitel, VP, ŠMP, TU. Je žádoucí přítomnost obou rodičů projednávaných dětí. Jsou seznámeni s případem a opatřeními, která škola přijme. Obě strany podepíší zápis z jednání. Rodičům lze doporučit, aby děti nechali vyšetřit.

7. Dohoda o vzájemné informovanosti: Škola se (pokud je to možné) s rodiči dohodne na vzájemném informování, např. zprávy z vyšetření apod.

8. Třídnická hodina pro žáky: Žáci jsou informováni o rizicích agresivního chování a o výchovných opatřeních školy. TU ostatních tříd využijí případ k diskusi, informují o možnostech pomoci pro oběti a svědky šikany.

9. Mimořádná třídní schůzka: Rodiče jsou informováni o situaci, průběhu vyšetřování a opatřeních pro zamezení dalších problémů. Rodiče jsou ubezpečeni o kompetencích školy případ dále řešit a jsou vyzváni ke zvýšené pozornosti a spolupráci.

Škála opatření vůči agresorovi (agresorům)

Podle závažnosti šikany a podle přístupu agresora (agresorů) ke svému chování se uplatní některá z následujících opatření:

- a) domluva TU, informace rodičům,
- b) napomenutí TU, důtka TU, důtka ŘŠ,
- c) podmíněné vyloučení ze školy, vyloučení ze školy (po splnění povinné školní docházky),
- d) snížená známka z chování,
- e) doporučení rodičům zainteresovaných dětí vyhledat odbornou pomoc (PPP, SVP),
- f) doporučení rodičům umístit žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče,
- g) návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy.

V. Kyberšikana

Kyberšikana je definována jako zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Postup při řešení kyberšikany ve škole

1. Pokud je žák vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání přes internet, mobilní telefon nebo přes sociální síť, sepíše ten, kdo informaci převzal, okamžitě zápis prvotního kontaktu a informuje vedení školy, výchovného poradce nebo školního metodika prevence. Podle vyjádření MŠMT z roku 2009 by se škola měla zabývat kyberšikanou vždy, když se o ní dozví.
2. TU pozve rodiče nebo zákonné zástupce žáka - oběti do školy a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu agresora k žákovi (oběti).
3. Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu (také je lepší změnit telefonní číslo, účet na Facebooku, internetu, mailu či zvolit jinou sociální síť). Po určitou dobu se snažit vyhnout těmto médiím. V každém případě je nutné informovat Policii ČR.
4. Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zákonné zástupce agresora a vysvětlit jim, že jde v podstatě o trestný čin, jenž by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen.

Škola musí podpořit oběť a zajistit její bezpečí, zajistit co nejvíce důkazních materiálů, incident vždy vyšetřit, informovat rodiče, konzultovat řešení s dalšími institucemi, žádat konečný verdikt a informace, zvolit odpovídající opatření a realizovat preventivní opatření.

Opatření při zjištění kyberšikany ve škole

Pokud došlo k tomuto činu v prostorách školy, bude přestupek řešen výchovnými opatřeními v souladu se školním řádem. Pokud došlo k takovému jednání mimo prostory školy je na zákonných zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (Policii ČR). Šikana bývá nejčastěji postihována podle ustanovení trestního zákona, a to jako:

- a) trestný čin omezování osobní svobody
- b) trestný čin vydírání
- c) trestný čin vzbuzení důvodné obavy
- d) trestný čin loupeže
- e) trestný čin ublížení na zdraví
- f) čin poškozování cizí věci
- g) trestný čin znásilnění či pohlavního zneužívání

K tomu, aby byl pachatel postižen, musí být starší 15 let (15 - 18 let mladiství). K trestní odpovědnosti mladších 15 let nedochází, neznamená to však, že nemohou být postiženi jinak, případně mohou být postiženi rodiče. Nezletilý pachatel může být postižen nařízením ústavní výchovy, může nad ním být stanoven dohled. Výchovná opatření při šikaně zjištěné v prostorách, areálu školy, při akcích školy - prokázaná šikana (dle závažnosti situace).

VI. Záškoláctví

Žáci jsou povinni řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat (§ 22 zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon). Rodiče jsou na začátku každého školního roku informováni o způsobu uvolňování a omlouvání žáků (MŠMT č. j. 10194/2002-14, Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví).

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona.

Ve školním řádu jsou uvedena konkrétní pravidla týkající se postupu školy v případě záškoláctví, která vycházejí z Metodického pokynu MŠMT č. j. 10194/2002-14, Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, kde neomluvené hodiny jsou vymezovány jako porušení školního řádu a jsou obvykle postihovány kázeňsky (napomenutí, důtky, snížená známka z chování).

- Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin u žáka 1. stupně a do součtu 12 hodin u žáka 2. stupně v daném čtvrtletí, řeší se zákonným zástupce žáka třídní učitel formou pohovoru. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii.
- Pokud má žák 1. stupně více než 10 neomluvených hodin a žák 2. stupně více než 12 neomluvených hodin v daném čtvrtletí, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi (ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně právní ochrany dětí, školní metodik primární prevence, popř. další odborníci). O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.
- V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka 1. stupně přesáhne 25 hodin a žáka 2. stupně 30 hodin v daném čtvrtletí, zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací (např. kopií zápisu z pohovoru s rodiči) orgánu sociálně právní ochrany dětí

nebo pověřenému obecnímu úřadu. V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku nebo je-li neomluvená absence žáka příliš vysoká, následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR.

VII. Krádež

Krádež je nejčastější forma protiprávního jednání, se kterou se lze ve školním prostředí setkat. Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován.

Žáci jsou vedeni tak, aby dokázali rozpoznat protiprávní jednání. V případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásí věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Postup při nahlášení krádeže žákem

1. Pedagog o krádeži uvědomí vedení školy, ŠMP, VP, TU a zákonného zástupce.
2. Pedagog pořídí záznam na základě výpovědi poškozeného.
3. Jedná – li se o škodu většího rozsahu, věc ohlásí na policii, nebo poučí zákonné zástupce, že mají tuto možnost.
4. V případě, že je znám pachatel, který je mladší 18 let a jedná se o opakované jednání, je třeba věc nahlásit na OSPOD a současně věc předat policii.
  - škola není orgán činný v trestném řízení, takže nemůže nic vyšetřovat

VIII. Vandalismus

Každý je zodpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. Žáci jsou v rámci poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví seznámeni s touto skutečností a opakovaně jsou upozorňováni na jednání, které vede k poškození majetku.

Postup při vzniku škody žákem:

1. Při zjištění vzniku škody na školním majetku pedagog uvědomí vedení školy, ŠMP, VP, TU.
2. Pedagog vyhotoví o celé záležitosti záznam a pokusí se odhalit viníka.
3. V případě, že viníka škola zná, může na jeho zákonném zástupci vymáhat náhradu škody.
4. Pokud nedojde mezi zákonným zástupcem nezletilého žáka a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

IX. Syndrom CAN

Syndrom CAN = syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Dítě nejčastěji poškozuje jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední a pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb.

Jedná se o známky poranění, například o modřiny, otoky, řezné rány, otisky dlaně a prstů, stopy po opaření, popálení cigaretou, lysinky ve vlasech, trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena, zkažené zuby, nedostatečné oblečení, vyčerpanost a přepracovanost, změny v chování, dlouhodobá depresivní nálada, stísněnost, nezáměr o dění kolem, sebepoškozování, potíže se soustředěním, zhoršení prospěchu. Je třeba dávat pozor zvláště při opakování.

Důležitá je prevence:

- všímavost pedagoga
- rozhovor se žákem
- volba odborných organizací, pomoc přes telefonní linky

- zařadit do výuky problematiku nebezpečí týrání dítěte
- informace o dětských právech

Postup při zjištění nebo jen při podezření na syndrom CAN:

1. Pedagog informuje TU a VP, citlivým způsobem provedou záznam.
2. Informují vedení školy
3. Spolupracují se ŠMP a školním psychologem.
4. Situaci vyhodnotí a dle závažnosti konzultují skutečnost s PPP a s OSPOD.
5. Škola dále postupuje podle pokynů výše uvedených organizací.
6. Ohlašovací povinnost má každá fyzická osoba již u podezření na syndrom CAN, při nesplnění hrozí trestní stíhání.
7. Při podezření z týrání, zvláště sexuálního zneužívání je kontaktování rodiny nežádoucí.
8. U zanedbávání je spolupráce školy a rodiny žádaná.
9. Pokud má pedagog jistotu, že byl spáchán trestní čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení.
10. Pokud má pedagog podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost na OSPOD.

X. Sebeпоškozování

Sebeпоškozování je agresivní chování člověka, které je nasměřováno proti němu samotnému. Pro sebeпоškozování je charakteristické, že se opakuje, je návykové.

Nejčastějším místem poškození bývají ruce, zápěstí a stehna.

Způsoby sebeпоškozování:

- řezání (žiletkou, střepem atd.)
- pálení kůže
- škrábání
- píchání jehlou
- rozrušování hojících se ran
- kousání, údery, nárazy
- obrušování popálené kůže
- dloubání, tahání kůže a vlasů a další

Motivem sebeпоškozování bývá nejčastěji:

- snaha zmírnit vnitřní napětí, snaha uniknout z nesnesitelné situace nebo neúnosného duševního stavu, snaha odstranit pocity viny, studu, dosažení pocitu očištění
- snaha získat pocit kontroly nad vlastním tělem a psychikou
- snaha dosáhnout pocitu uspokojení z tělesného prožitku bolesti nebo tepla krve
- tělesné vyjádření nevyslovitelných pocitů, vyjádření hněvu na sebe, např. za vlastní slabost nebo za nedostatek disciplíny
- odpoutání pozornosti od jiných problémů
- manifestace potřeb, demonstrace vlastní síly nebo dosažení péče a ochrany, získání pocitu bezpečí nebo jedinečnosti
- znovuprožití traumatu ve snaze o jeho zpracování
- dosažení poranění, která jsou viditelná a léčitelná na rozdíl od těch neviditelných duševních - dosažení neatraktivnosti pro ostatní

Postup při zjištění na sebeпоškozování:

- A) V případě **přímého rizika** závažného ublížení či ohrožení života (přímé riziko = žák drží ve škole žiletku a plánuje se řezat, mluví o sebevraždě atd./nepřímý předpoklad rizika = učitel objeví staré jizvy na zápěstí atd.)
- psychiatrické oddělení či klinika spádové nemocnice, centrální příjem nejbližší psychiatrické léčebny – i nedobrovolně, ideálně po předchozí telefonické konzultaci
- B) Pokud žák **není aktuálně ohrožen** závažným sebezraněním (platí pro žáky motivované k řešení situace a hledání pomoci, vynucená konzultace u odborníka málokdy přinese efekt)
- dostupná psychiatrická či psychologická ambulance – ideálně s doporučením od dětského/dorostového lékaře, resp. po telefonickém objednání zákonným zástupcem
  - krizová centra, linky důvěry

XI. Poruchy příjmu potravy

Řešení případů poruchy příjmu potravy.

Mezi tyto poruchy řadíme především mentální anorexii a bulimii. Představují ve svých projevech mezní polohy jídelního chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením nebo jinou nevhodnou kompenzací energetického příjmu. Pro obě poruchy je příznačný nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti a její udržení.

V případě zjištění příznaků poruchy příjmu potravy je vhodné vyrozumět nejen rodiče, ale případně i pediatra (když dítě výrazně hubne, je opakovaně přistiženo, že zvrací apod.). Dítě a rodinu je třeba motivovat k návštěvě specialisty (psychiatrické a psychologické ambulance, krizového centra, linky důvěry). Třídní učitel o takových případech provede zápis a řeší je v součinnosti s metodikem prevence, výchovným poradcem a vedením školy.

XII. Rizikové chování v dopravě

Rizikové chování v dopravě můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

Dělení podle typu rizikového chování:

1. rizikové chování způsobené vlivem návykových látek (alkohol a jiné drogy),
2. rizikové chování způsobené neznalostí dopravních předpisů,
3. rizikové chování způsobené osobnostními faktory (agresivní jednání, vyhledávání vzrušujících zážitků, depresivita, přeceňování vlastních schopností).

Možná prevence ze strany školy:

a) začlenění dopravní výchovy do základního vzdělávání (praktický výcvik na dopravním hřišti, dopravní besedy v prostorách školní třídy)

b) poskytnutí informací zákonným zástupcům žáků (na rodičovských schůzkách – informační materiál, důležité webové stránky atd.)

c) seznámení žáků s rizikovým chováním v dopravě (chování v rozporu s oficiálními pravidly, agresivní chování, neočekávané (nebo nezvyklé) chování).

Ohlašovací povinnost plynoucí ze zákona

Překazit a ohlásit na PČR musíme trestné činy loupeže, krádeže, pohlavního zneužívání, týrání a všechny trestné činy týkající se návykových látek.

Další ohlašovací povinnost máme také vůči OSPOD, když se žáci dopouštějí nemravného a zahálčivého způsobu života – záškoláctví, šikana, užívání návykových látek, vandalismu a krádeže.

Důležitá krizová čísla:

Integrovaný záchranný systém: 112

Záchranná služba: 155

Hasičský záchranný sbor: 150

Policie ČR: 158

Městská policie: 156

PPP Hradec Králové: 495 265 423, info@ppphk.cz

OSPOD Hradec Králové: 495 707 375, Alena.Antosova@mmhk.cz

Školní poradenské pracoviště Mozaika: 606 613 450, 606 613 455, info@sppmozaika.cz

Adiktologická centra: <https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/>